

Thomas Czypionka et al.: A gyógyszerértári rendszer egészséggazdasági elemzése. Különös tekintettel a vénymentes gyógyszerek forgalmazására (5. rész): Svédország

Institut für Höhere Studien (IHS), Wien, Dezember 2017 (143 p.)

Készült az Osztrák Gyógyszerész Szövetség
(Österreichischer Apothekerverband) megbízásából

Kulcsszavak: gyógyszer, gyógyszerértári rendszer, vénymentes gyógyszerek, OTC-k, egészséggazdaság, Svédország

Forrás Internet-helye: <http://irihs.ihs.ac.at/4347/17/2017-ihs-report-czypionka-analyse-des-apothekensystems.pdf>

4. 4. Svédország

4. 4. 1. A gyógyszerértári rendszer

2016-ban Svédországban több mint 1.400 gyógyszerértár működött. 100.000 lakosra 14,3 gyógyszerértár jutott. Fiókgyógyszerértárak és kézi gyógyszerértárak nem léteznek.

Gyógyszerértár alapításához, birtoklásához vagy működtetéséhez a Svéd Gyógyszerügyi Hatóság (*Läkemedelsverket*) engedélyére van szükség. A gyógyszerhatóság látja el a gyógyszerértári felügyeleti teendőket is. A 2009-ben elkezdődött deregulációs folyamat során alig maradt valami a gyógyszerértárak alapítására (pl. földrajzi elhelyezkedésére), tulajdonviszonyaira, engedélyezésére vonatkozó szabályozásokból. Azóta gyógyszerértár birtoklása mind állami és privát vállalkozások, mind privát személyek számára megengedett. Ebből az orvosok és a gyógyszergyártók kivételt képeznek. A gyógyszerértár működtetésének elengedhetetlen feltétele egy legalább master szintű gyógyszerész végzettséggel rendelkező személy jelenléte a gyógyszerértárban a nyitvatartási idő alatt. Ezenkívül minden gyógyszerértár mellett működik egy-egy gyógyszerészeti felügyeleti személy, aki maximum három gyógyszerértár felügyeletét láthatja el.

Kórházi gyógyszerértárak: 2011-ben Svédországban 70 kórházi gyógyszerértár működött, amelyek feladata kizárólagosan a gyógyszereknek a kórház részére történő biztosítása. A kórházi gyógyszerértárak nem rendelkeznek a betegeket, kórházi alkalmazottakat és látogatókat gyógyszerekkel ellátó közforgalmú gyógyszerértári pulttal.

4. 4. 2. A gyógyszerek klasszifikációja különös tekintettel a vénymentes gyógyszerekre

A vényköteles és vénymentes gyógyszerek engedélyezése a **Svéd Gyógyszerügyi Hatóság (*Läkemedelsverket*)** hatáskörébe tartozik. A gyógyszerek a következő kategóriákba tagolódnak:

- vényköteles gyógyszerek,
- csak gyógyszertárakban árusítható vénymentes gyógyszerek és
- általánosan árusítható vénymentes gyógyszerek.

Vényköteles gyógyszerek: Svédországban az előbbieken felsorolt gyógyszerek első két kategóriájához tartozó gyógyszerek csak gyógyszertárakban forgalmazhatók. A gyógyszertárban maga az árusítás is csak bachelor vagy master szintű végzettséggel rendelkező gyógyszerész számára megengedett. A gyógyszerész asszisztensek nem árusíthatnak vényköteles gyógyszereket. Szerepük az ügyfeleknek a gyógyszertár önkiszolgáló részortjában történő eligazítására korlátozódik.

Vénymentes gyógyszerek: Svédországban a harmadik fenti kategóriába tartozó gyógyszerek gyógyszertárakon kívül is forgalmazhatók.

Gyógyszertárakon kívüli árusítóhelyek: A 2009-ben bevezetett reform óta az általánosan árusítható vénymentes gyógyszerek egyéb árusítóhelyeken, pl. szupermarketekben és benzinkutaknál is forgalmazhatók. Ezeknek az árusítóhelyeknek nincs szükségük hatósági engedélyezésre, de teljesíteniük kell egy sor feltételt:

- 18 éven aluliak részére nem adhatnak el gyógyszert.
- Az árusítás statisztikáját továbbítaniuk kell a gyógyszerügyi hatóság részére.
- A gyógyszereket az egyéb termékektől elkülönítve, esetleg külön vitrinben kell tárolniuk.
- Az adott árusítóhelyeken a gyógyszerrel való keverés kockázatának megelőzése érdekében nem árusíthatnak alkoholt.

Az árusítóhelyeken nincs szükség gyógyszerész állandó jelenlétére. Nincsenek feltételek a készletre vonatkozóan. Minden árusítóhely szabadon válogathat a szabadon árusítható gyógyszerek listájáról. A lista mintegy 1.700 gyógyszert tartalmaz. Svédországban 5.700 ilyen gyógyszertárakon kívüli árusítóhely működik.

4. 4. 3. A piac deregulációját célzó reformok: Keretfeltételek

A reform időpontja: Svédországban a gyógyszertári piac reformjáról szóló törvény elfogadására 2009-ben került sor. Megvalósítása több szakaszban történik.

A reform tartalmi elemei:

- Az állam gyógyszertári monopóliumának megszüntetése: Az állami gyógyszertárak többségét kiárusították. A reform során a gyógyszertárak tulajdonviszonyaira és működtetésére vonatkozó feltételek többségét eltörölték.
- A vénymentes gyógyszerek forgalmazásának deregulációja: A reform bevezetése óta az általános árusításra alkalmas vénymentes gyógyszerek szupermarketekben és benzinkutaknál is forgalmazhatók.

4. 4. 4. A piac deregulációját célzó reformok: Hatások

A gyógyszerellátásra gyakorolt hatás

Az árusítóhelyek száma: Az állam gyógyszerertári monopóliumának felszámolása során 2010 februártól kezdődően az állami gyógyszerertárok kétharmadát privát piaci szereplők vásárolták fel, amelyet aztán privát befektetőknek adtak tovább. A gyógyszerertárok egyharmada állami tulajdonban maradt.

A reform eredményeként növekedett a gyógyszerertárok száma: a reformot megelőzően még 929 gyógyszerertár működött, számuk jelenleg meghaladja az 1.400-at. Ez több mint 40%-os növekedésnek felel meg. Az új gyógyszerertárok 67%-a nagyon jó, 28%-a jó, 6%-a közepes elérhetőséggel rendelkező régiókban létesült. Rossz vagy nagyon rossz elérhetőséggel rendelkező településeken egyetlen új gyógyszerertár megnyitására sem került sor.

A reform bevezetése óta 5.700 regisztrált árusítóhely létesítésére került sor. Ezek többsége urbanus régiókban található. Az árusítóhelyek mindössze 4%-a működik rossz vagy nagyon rossz elérhetőséggel rendelkező régiókban (legalább 1.000, ill. 200 lakossal rendelkező településeken).

A nyitvatartási időre és az ügyeleti rendszerre, valamint a gyógyszerertárok gazdasági helyzetére vonatkozóan nem áll rendelkezésre információ.

Az ellátás minősége: Egy kutatócsoport próbavásárlásokkal vizsgálta a vénymentes gyógyszerek (fájdalomcsillapítók, lázcsillapítók) gyógyszerertárakban és gyógyszerertárokon kívüli árusítóhelyeken való árusításának minőségét. A kutatás eredményei szerint a személyzet a gyógyszerertárokon kívüli árusítóhelyeken és részben a gyógyszerertárakban nem tanúsított kellő figyelmet a fájdalomcsillapítók különböző típusainak, nem nyújtott avatott tanácsadást.

A gyógyszerertárokra gyakorolt hatásra vonatkozóan nem áll rendelkezésre információ.

A vénymentes gyógyszerek fogyasztására és a fogyasztók egészségi állapotára gyakorolt hatásra vonatkozóan nem áll rendelkezésre információ.

A vénymentes gyógyszerek beszerzésének forrásai: Egy erre vonatkozó kutatásban összesen 2.594 személy vett részt. 87% válaszolta, hogy az utóbbi 6 hónap során vénymentes gyógyszert vett be. A dereguláció ellenére a vénymentes gyógyszert vásárlók 76%-a gyógyszerertárban, 20%-a élelmiszerboltban, 4%-a benzinkútnál vásárolt. A vénymentes gyógyszerek gyógyszerertárban történő vásárlásának legfőbb indokai: a lakóhelyhez való közelség (35%), a kínálat (29%), a szakképzett személyzet (21%) és a nyitvatartási idő (5%). Gyógyszerertáron kívüli árusítóhelyen való vásárlásnál a megkérdezettek a lakóhelyhez való közelséget és a nyitvatartási időt nevezték meg.